

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΙΑΣ *

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Α. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

- α) Έννοια της Διαμεσολάβησης
- β) Νομοθετικό πλαίσιο
- γ) Παροχή διαμεσολαθητικών υπηρεσιών
- δ) Οι διαμεσολαβητές
- ε) Συμπεράσματα
- στ) Παράρτημα του Γαλλικού Κ.Πολ.Δ.
- ζ) Βιβλιογραφία

Β. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

- α) Ορισμός διαμεσολάβησης
- β) Νομοθετικό πλαίσιο διαμεσολάβησης
- γ) Παροχή διαμεσολαθητικών υπηρεσιών
- δ) Οι διαμεσολαβητές
- ε) Συμπεράσματα
- στ) Βιβλιογραφία

Α. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε στη Γαλλία έντονη ενασχόληση με τη διαμεσολάβηση στο χώρο της επίλυσης διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων. Χρονιά ορόσημο ήταν το 1995, όταν ένας νέος νόμος έθεσε τις οργανωτικές βάσεις του θεσμού.

Βέβαια, ήδη από τη δεκαετία του 1970, κυρίως στους τομείς του συλλογικού εργατικού και του οικογενειακού δικαίου, οι δικαστές ευνόησαν την ανάπτυξη της διαμεσολάβησης, εφόσον διαπίστωναν, ότι οι δικαστικές αποφάσεις, είτε δεν έδιδαν ικανοποιητική λύση, είτε επέφεραν δυσβάστακτες επιπτώσεις σε ένα μέρος, είτε παρουσίαζαν δυσκολίες εφαρμογής εφόσον καμία πλευρά δεν ήταν ικανοποιημένη από την απόφαση.

Δεδομένου, όμως, ότι αυτή η δυνατότητα της διαμεσολάβησης (με την έννοια της συνδιαλλαγής/συμφιλίωσης) ήταν μάλλον η εξαίρεση και ότι το γαλλικό δικαστικό σύστημα αντιμετώπιζε και αυτό το φαινόμενο της διόγκωσης των κρινομένων υποθέσεων (χαρακτηριστικά, ενώ το 1975 το γαλλικό δικαστικό σύστημα ασχολήθηκε με 826.000 αστικές, εμπορικές και εργατικές υποθέσεις, το 1997 ο αριθμός αυτός ανήλθε στις 2.000.000), η ανάγκη θέσπισης ενός νέου πλαισίου κατέστη επιτακτική.

Καθώς, λοιπόν, στη Γαλλία η διαδικασία της συνδιαλλαγής / συμφιλίωσης (conciliation) εφαρμοζόταν κυρίως σε οικογενειακές διαφορές, οι διατάξεις του 1995 άνοιξαν 'πεδίο δόξης λαμπρόν' για την επίλυση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων μέσω διαμεσολάβησης. Σε αυτό συντείνουν όχι

μόνο οι ανωτέρω δικονομικοί κανόνες που προβλέπουν τη διαμεσολαβητική διαδικασία αλλά και αρκετοί οργανισμοί με μεγάλη εμπειρία που προσφέρουν αντίστοιχες υπηρεσίες.

α) Έννοια της Διαμεσολάβησης

Νομοθετικός ορισμός της διαμεσολάβησης δεν υπάρχει, αλλά από τις διατάξεις του Νέου Κώδικα ΠολΔ (NCPC) προκύπτει, ότι τα βασικά της χαρακτηριστικά είναι:

1. Η συναίνεση όλων των μερών για την διενέργεια της διαμεσολάβησης.
2. Η παρουσία ουδέτερου τρίτου μέρους με την απαιτούμενη εκπαίδευση.
3. Ο ρόλος του διαμεσολαβητή είναι να βοηθήσει τα μέρη να ανεύρουν την λύση στη διαφορά τους και όχι να διατυπώσει ο ίδιος τη λύση.

Το Centre de Médiation et d'Arbitrage de Paris (CMAP), που είναι το σημαντικότερο Κέντρο Διαμεσολάβησης για επιχειρηματικές διαφορές στη Γαλλία, ορίζει τη διαμεσολάβηση ως:

«Μια φιλική διαδικασία επίλυσης διαφορών που έχει στόχο να βοηθήσει τα μέρη να φτάσουν κατόπιν διαπραγμάτευσης στην καλύτερη ή τουλάχιστον σε μια κοινώς αποδεκτή λύση. Υπό αυτή την έννοια, ο διαμεσολαβητής

* **Επί πτυχίω φοιτητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, ασκούμενος στο Νομικό Τμήμα του Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε.**

Σημείωση: Θεωρούμε, ότι θα ήταν ιδιαιτέρως χρήσιμο, στη περίπτωση που το τεύχος του «Δελτίου Α.Ε. και Ε.Π.Ε.» παραδίδεται στο Λογιστήριο της Α.Ε. ή της Ε.Π.Ε., να παραδίδεται φωτοτυπία των ένθετων σελίδων (29 - 36) στην Νομική Υπηρεσία / στο Νομικό Σύμβουλο / στο Διευθύνοντα Σύμβουλο / στο Γενικό Διευθυντή / στον Οικονομικό Διευθυντή προς ενημέρωσή του / της και να αρχειοθετούνται για μελλοντική χρήση.

δεν είναι ούτε δικαστής ούτε διαιτητής αλλά ένας καταλύτης με σκοπό να διευκολύνει τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών και να τα βοηθήσει να βρουν μια λύση στα προβλήματά τους. Παρέχει τη γνώμη του μόνο, αν ομόφωνα του ζητηθεί».

Σε αντίθεση με τη συνδιαλλαγή (conciliation), όπου ο συμφιλιωτής έχει νομική εκπαίδευση και ενεργεί για λογαριασμό του δικαστή, και κατ' επέκταση τον συμβιβασμό, που τείνει περισσότερο σε νομική λύση, η διαμεσολάβηση εστιάζει σε λύσεις προσαρμοσμένες στα συμφέροντα των μερών. Γι' αυτό, χρησιμοποιείται κυρίως σε υποθέσεις οικογενειακές, κληρονομικές, εργατικές, συγκυριότητας, εμπορικές και υποθέσεις του δικαίου των επιχειρήσεων.

6) Νομοθετικό πλαίσιο

Η διαμεσολάβηση (mediation) λαμβάνει χώρα, είτε εντός των πλαισίων, είτε εκτός των πλαισίων μιας δικαστικής διαδικασίας.

Όταν η διαμεσολάβηση γίνεται **εκτός δικαστηρίου**, δεν υπόκειται σε ειδική ρύθμιση. Απλώς τα διαμεσολαβητικά κέντρα υιοθετούν εσωτερικούς ηθικούς κανόνες ή κανόνες δεοντολογίας, οι οποίοι προσομοιάζουν με τις διατάξεις του Code of Conduct της Ε.Ε.

Η διαδικασία **στα πλαίσια μιας δίκης** είναι, όπως προαναφέρθηκε, ένας νέος θεσμός για τη Γαλλία. Εισήχθη με το Νόμο 95/125 της 8ης Φεβρουαρίου 1995, σχετικά με την οργάνωση της πολιτικής δικονομίας, όπως καθορίστηκε με το υπ' αριθμ. 96/652 Διάταγμα της 22ας Ιουλίου 1996, το οποίο εισήγαγε τα άρθρα 131-1 ως 131-15 του γαλλικού ΚΠολΔ (NCPC- Nouveau Code de Procédure Civile).

Ειδικότερες διατάξεις περιλαμβάνονται στα άρθρα 255, 256, 373-2-10 του Αστικού Κώδικα για τη διαμεσολάβηση σε οικογενειακές υποθέσεις και στα άρθρα L.122-54 του Εργατικού Κώδικα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τη νέα διαδικασία, σε όποια δίκη ο δικαστής εκτιμά, ότι η διαφορά ενδείκνυται να λυθεί με διάλογο και εναλλακτική μέθοδο, δικαιούται να διορίσει τρίτο πρόσωπο για τη διενέργεια διαμεσολάβησης, εξασφαλίζοντας βέβαια και τη συναίνεση των ενδιαφερομένων.

Σε περίπτωση που ένα μέρος αρνηθεί να συμμετάσχει σε απόπειρα διαμεσολάβησης, το δικαστήριο δεν του επιβάλλει κυρώσεις. Ωστόσο, αν υπάρχει ρήτρα διαμεσολάβησης, είναι υποχρεωμένα τα μέρη να συναντηθούν για να επιχειρήσουν διαμεσολάβηση και μάλιστα να συμμετάσχουν με καλή πίστη.

Διαμεσολαβητής ορίζεται ένα νομικό πρόσωπο (οργανισμός διαμεσολάβησης) ή ένα φυσικό πρόσωπο.

Η διαμεσολάβηση πρέπει να ολοκληρωθεί σε 3 μήνες, με δυνατότητα παράτασης για άλλους 3 μήνες κατόπιν σχετικού αιτήματος του διαμεσολαβητή. Η αμοιβή του διαμεσολαβητή ορίζεται από το δικαστή, ο οποίος εξακολουθεί να έχει δικαίωμα ανά πάσα στιγμή να διακόψει τη διαδικασία και να επαναφέρει την υπόθεση ενώπιόν του.

Ο διαμεσολαβητής ενεργεί ελεύθερα στη διαμεσολάβηση, χωρίς αυστηρές διαδικασίες αλλά υπό την εποπτεία του δικαστή, στον οποίο αναφέρει το αποτέλεσμα.

Οι συμφωνίες που απορρέουν από την διαμεσολαβητική διαδικασία ενδέχεται να είναι δύο ειδών: συμβατικές ή δικαστικές.

Η συμβατική συμφωνία (contractual settlement, settlement by compromise) – που είναι και η συνηθέστερη – υπάγεται στο άρθρο 2044 του ΚΠολΔ και ορίζεται ως η σύμβαση με την οποία τα μέρη επιλύουν μια υπάρχουσα ή αποτρέπουν μια μελλοντική διαφορά.

Στην περίπτωση αυτή, τα μέρη μπορούν να ζητήσουν από τον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου (T.G.I. - Tribunal de Grande Instance) να κηρύξει εκτελεστή την συμφωνία τους.

Έτσι ο δικαστής προσδίδει στην συμφωνία εκτελεστικότητα, εκτός αν διαπιστώσει παραβίαση κανόνα αναγκαστικού δικαίου, αντίθεση στη δημόσια τάξη ή καταχρηστικότητα.

Η δικαστική συμφωνία (judicial settlement agreement) επιτυγχάνεται βάσει του άρθρου 131 του ΚΠολΔ, κατόπιν δε αίτησης των μερών, το δικαστήριο επικυρώνει την υποβληθείσα συμφωνία. Υποστηρίζεται δε – μάλλον μη ορθώς – ότι η επικύρωση αυτή μπορεί να εφεσιβληθεί.

Ως προς τις **συμβατικές ρήτρες διαμεσολάβησης**, το Γαλλικό Ακυρωτικό στις 28.11.1995 έκρινε, ότι συνεπάγονται συμβατικές υποχρεώσεις και πρέπει να τηρούνται σύμφωνα με το άρθρο 1134 του ΚΠολΔ, και το 2000 έκρινε ότι γεννούν δυο υποχρεώσεις: α) την υποχρέωση φυσικής παρουσίας στη διαμεσολαβητική προσπάθεια και β) τη συμμετοχή με καλή πίστη. Το 2003 κρίθηκε, εξάλλου, ότι είναι απαράδεκτη η αγωγή που ασκείται επί συμβατικής σχέσεως στην οποία έχει προβλεφθεί ρήτρα διαμεσολάβησης.

γ) Παροχή διαμεσολαβητικών υπηρεσιών

Στη Γαλλία, δεν υπάρχουν σχήματα διαμεσολάβησης (mediation schemes) προσαρτημένα στη δικαστική διαδικασία (court annexed mediation).

Η δικαστική διαμεσολάβηση, που προβλέπεται στο γαλλικό ΚΠολΔ, υποδηλώνει απλώς τη δυνατότητα του δικαστή να συστήσει διαμεσολάβηση στα μέρη, τα οποία έχουν την ελευθερία να την αποδεχτούν ή όχι. Ο δικαστής τους εξηγεί πώς είναι η διαδικασία και ποια τα πλεονεκτήματά της.

Εφόσον τα μέρη επιθυμούν να προχωρήσουν σε διαμεσολάβηση, ο δικαστής συμβουλευεται ένα κέντρο διαμεσολάβησης ή το δικηγορικό σύλλογο, που του παρέχουν κατάλογο διαμεσολαβητών, από τους οποίους επιλέγει, συνήθως κατόπιν διάσκεψης με τα μέρη ή τους δικηγόρους τους.

Ο ίδιος ο δικαστής δεν δικαιούται να διεξάγει διαμεσολάβηση, καθώς αυτό θεωρείται ότι θα συνιστούσε συνδιαλλαγή.

Στις 19 Δεκεμβρίου 2003, τριάντα δικαστές από όλη την Ευρώπη συνέστησαν στον Άρειο Πάγο (Cour de Cassation) στο Παρίσι τον «*Ευρωπαϊκό Όμιλο Δικαστών για τη Διαμεσολάβηση*» (**GEMME – Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation**), ο οποίος στόχο έχει την προώθηση του θεσμού και την εναρμόνιση των πρακτικών μεταξύ των Κρατών μελών της Ε.Ε.

Για το σκοπό αυτόν, αφενός παρέχει εκπαίδευση σε δικαστές, **είτε** σχετικά με το ρόλο τους ως συμφιλιωτές **είτε** σχετικά με το συμβουλευτικό τους ρόλο να συστήνουν στα μέρη τη διαμεσολάβηση, και αφετέρου επιβλέπει με τους αντίστοιχους οργανισμούς την ποιότητα της εκπαίδευσης των διαμεσολαβητών τόσο σε δεοντολογικό επίπεδο όσο

και σε μεθοδολογικό.

Το GEMME χωρίζεται σε εθνικούς τομείς, με το γαλλικό να περιλαμβάνει σήμερα μια εκατοντάδα δικαστών και να έχει, μεταξύ άλλων, βοηθήσει στη δημιουργία πολυσέλιδου αναλυτικού εντύπου (με υποδείγματα βοηθητικά για το δικαστή και το διαμεσολαβητή) για τη διαδικασία της διαμεσολάβησης.

Υπάρχουν αρκετά κέντρα διαμεσολάβησης στη Γαλλία, που εδράζονται κυρίως στο Παρίσι, με σημαντικότερο ίσως – από πλευράς του όγκου υποθέσεων – το CMAP:

Το CMAP ιδρύθηκε το 1995 από το Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Παρισιού), και είναι το πρώτο κέντρο εμπορικής διαμεσολάβησης στην ηπειρωτική Ευρώπη.

Στο εσωτερικό, συνεργάζεται με:

- το Εμποροδικείο του Παρισιού
- τη Γαλλική Ένωση Διαιτησίας
- τη Εθνική Γαλλική Επιτροπή του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου
- το Ανώτατο Συμβούλιο της Τάξης των Ελεγκτών - Λογιστών
- το Δικηγορικό Σύλλογο του Παρισιού

Κάθε ένας από τους παραπάνω Οργανισμούς συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου, αλλά και στις τρεις Επιτροπές, που ανταποκρίνονται τις καθημερινές δραστηριότητες του Κέντρου:

- Επιτροπή διαμεσολάβησης και διαιτησίας
- Επιτροπή εκπαίδευσης
- Επιτροπή πληροφοριών και παραγγελιών

Είναι δε μέλος της «Διεθνούς Ένωσης Κέντρων Διαμεσολάβησης» (MEDAL - The International Services Mediation Alliance) μαζί με τα εξής κέντρα:

- ACB Mediation στην Ολλανδία
- ADR Center στην Ιταλία
- CEDR Solve στο Ηνωμένο Βασίλειο
- JAMS στις ΗΠΑ

Οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι διαμεσολάβηση, διαιτησία και άλλα μορφώματα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (med-arb κ.λπ.), καθώς και 'solutions en ligne', δηλ. συστάσεις on line για τα ονόματα πεδίου σε .fr μέσω του δικτύου ασφαλείας CyberMAP.

Διαθέτει δικό του κώδικα δεοντολογίας και κανονισμό, καθώς και δικό του σύστημα διαπίστευσης για όσους έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει την εκπαίδευση που παρέχει.

Το Κέντρο επιλαμβάνεται υποθέσεων διαμεσολάβησης είτε με σύμβαση μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, είτε με δικαστική απόφαση. Όταν ένα από τα αντιμαχόμενα μέρη εξουσιοδοτεί το CMAP να επιληφθεί υποθέσεώς του, εντός 15 ημερών το αργότερο λαμβάνεται και η συμφωνία του άλλου μέρους. Εντός 24-48 ωρών διορίζεται από την αρμόδια Επιτροπή του CMAP ο διαμεσολαβητής, ο οποίος δεν μπορεί να εκφράσει τη γνώμη του, εκτός και αν αυτό ζητηθεί και από τα δυο μέρη.

Η κυρίως διαδικασία της διαμεσολάβησης ολοκληρώνεται εντός δύο μηνών, εκτός κι αν επεκταθεί η προθεσμία με συμφωνία των δυο μερών.

Παράλληλα, το CMAP:

- Οργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια και συνέδρια ή συ-

ναντήσεις με διευθυντές επιχειρήσεων, δικαστικούς, δικηγόρους, ειδικούς λογιστές και άλλους επαγγελματίες.

- Εκδίδει τα πρακτικά των συνεδρίων και μελέτες πάνω στην διεπιχειρησιακή διαμεσολάβηση και τη διαιτησία.

Τα ποσοστά επιτυχίας του είναι 85% για τη συμβατική διαμεσολάβηση και 65% για την προτεινόμενη από το δικαστήριο. Οι υποθέσεις αφορούν κατά σειρά διαφορές σχετικά με υπηρεσίες, τραπεζικές εργασίες, περιουσία, διανομή, εμπορική συνεργασία, πωλήσεις, επικοινωνίες, τεχνολογία και πληροφορική, δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας. [www.cmap.fr].

Το Chambre Arbitrale de Paris (Paris Arbitration Chamber) δημιουργήθηκε το 1926 ως μια ένωση εμπορικών εταιρειών και προσφέρει, στους τομείς του εμπορίου και της βιομηχανίας, υπηρεσίες επίλυσης διαφορών με διαμεσολάβηση, συνδιαλλαγή, διαιτησία, έχει δε μέχρι σήμερα επιληφθεί άνω των 30.000 υποθέσεων. Έχει αναπτύξει ιδιαίτερους δεσμούς με τις εμπορικές και βιομηχανικές εταιρείες, πολλές εκ των οποίων είναι μέλη του. [www.arbitrage.org].

Επίσης, υπάρχουν στη Γαλλία άλλα δυο σημαντικά κέντρα που παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης: **το Centre de Résolution des Conflits – CRC** στο Παρίσι (www.crcsolution.org) και **το Réseau des Médiateurs en Entreprise – R.M.E.** [www.mediateurs.fr].

δ) Οι διαμεσολαβητές

Ο γαλλικός ΚΠολΔ απαιτεί ο διαμεσολαβητής να έχει την απαραίτητη **κατάρτιση και εμπειρία** για να διεξάγει τη διαμεσολάβηση.

Το CMAP προσφέρει εκπαίδευση για όσους επιθυμούν να γίνουν διαμεσολαβητές, εφόσον έχουν τουλάχιστον 10ετή επαγγελματική εμπειρία και δεν υπερβαίνουν την ηλικία των 70 ετών, ανεξάρτητα από τον επαγγελματικό χώρο από τον οποίο προέρχονται. Υπό προϋποθέσεις, το CMAP θα αποφασίσει, αν το πρόσωπο, που τελικά ολοκλήρωσε την εκπαίδευση, θα λάβει την αντίστοιχη διαπίστευση, η οποία έχει και συγκεκριμένη χρονική διάρκεια (3ετή), μετά το πέρας της οποίας ο διαμεσολαβητής πρέπει να αποδείξει, ότι έχει συγκεντρώσει την απαραίτητη διαρκή εκπαίδευση και εμπειρία για την ανανέωσή της.

Η γαλλική νομοθεσία επιβάλλει στο διαμεσολαβητή **την εμπιστευτικότητα και την ανεξαρτησία.**

Αφενός, λοιπόν, ο διαμεσολαβητής δεν μπορεί να αποκαλύψει ή αναπαραγάγει στο δικαστήριο το περιεχόμενο των σημειώσεων του ή των δηλώσεων που έκαναν προς αυτόν τα μέρη, αφετέρου, πρέπει να μπορεί να αποδείξει ότι διαθέτει τα κατάλληλα εχέγγυα ανεξαρτησίας για την διεξαγωγή της διαμεσολάβησης.

Η εν λόγω διάταξη, όμως, δεν είναι πλήρως προστατευτική για τα μέρη, αφού δεν περιλαμβάνει ούτε την υποχρέωση εμπιστευτικότητας των μερών μεταξύ τους και του διαμεσολαβητή εκτός του δικαστηρίου ούτε τον αποκλεισμό του διαμεσολαβητή από τη δυνατότητα κλήσης του ως μάρτυρα σε επιγενόμενη νομική διαδικασία για το ίδιο ή παρόμοιο θέμα.

Κυρίως, λοιπόν, επαφίεται στους διάφορους οργανι-

σμούς να αυτο-ρυθμιστούν ως προς τις παραμέτρους της εμπιστευτικότητας.

Ο Κανονισμός του CMAP είναι λεπτομερέστερος, κατοχυρώνοντας την εμπιστευτικότητα για όλους όσους εμπλέκονται στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και προβλέποντας την υπογραφή από το διαμεσολαβητή δήλωσης ανεξαρτησίας.

Το CMAP έχει, εξάλλου, υιοθετήσει τις Ηθικές Συστάσεις για τους Διαμεσολαβητές (Recommandations Déontologiques aux Médiateurs), όπου υπογραμμίζεται, ότι η υποχρέωση εμπιστευτικότητας είναι γενική, απόλυτη και χωρίς χρόνο λήξης.

Η απόφαση της 18 Ιανουαρίου 1999 του Προέδρου του T.G.I. υπογράμμισε τη σημασία της εμπιστευτικότητας για τη διαμεσολάβηση. Συγκεκριμένα, η συμβατική διαμεσολάβηση παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε μέρος να περιορίσει το διαμεσολαβητή.

Γ' αυτό, εκτός και αν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά από τα μέρη, όλες οι πληροφορίες και οι προσφορές, που αποκαλύπτονται στο διαμεσολαβητή τηρούνται απολύτως εμπιστευτικές.

Οι δικηγόροι δεν έχουν επαγγελματική υποχρέωση να συμβουλευθούν τους πελάτες τους για την επιλογή εναλλακτικής μεθόδου επίλυσης της διαφοράς.

Δεδομένης, όμως, της απουσίας νομολογίας επί του ζητήματος, υποστηρίζεται και το αντίθετο, ότι δηλ. υπέχουν ευθύνη αν δεν ενημερώσουν σχετικά τον πελάτη τους ή αγνοήσουν τη σύσταση του δικαστή.

Τα μέρη ενθαρρύνονται να παρίστανται με τους δικηγόρους τους, παρότι αυτό δεν είναι υποχρεωτικό. Πάντως, αν η μια πλευρά παρίσταται χωρίς νομική συμπαράσταση, ο παροχέας διαμεσολαβητικών υπηρεσιών (το Κέντρο Διαμεσολάβησης) συνήθως προσπαθεί να διασφαλίσει, ότι και η άλλη πλευρά θα παραστεί χωρίς νομικό σύμβουλο.

Δεν είναι ακόμα σαφές, αν οι διαμεσολαβητές, που είναι παράλληλα δικηγόροι, υπάγονται στους κανόνες που διέπουν την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος (π.χ. εμπιστευτικότητα), όπως αυτοί επιβάλλονται από το Δικηγορικό Σύλλογο (Ordre des Avocats), στον οποίο είναι μέλη.

ε) Συμπεράσματα

Το κανονιστικό πλαίσιο έχει αναπτυχθεί στη Γαλλία και ήδη αρκετοί παροχείς υπηρεσιών διαμεσολάβησης προσφέρουν εκπαίδευση και υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να είναι πρόσφορο το έδαφος για την ανάπτυξη της διαμεσολάβησης. Ωστόσο, η ζήτηση για τις υπηρεσίες αυτές είναι σχετικά χαμηλή, ειδικά συγκριτικά με τον αριθμό των εκπαιδευμένων διαμεσολαβητών.

Δεν αρκεί μόνο η διαφήμιση και προώθηση του θεσμού (π.χ. με την προβολή του πλεονεκτήματος ότι διατηρείται η εμπορική σχέση στις 6 από τις 10 περιπτώσεις διαμεσολάβησης), αλλά είναι απαραίτητη και η εισαγωγή μιας διαδικασίας αυστηρώς σχηματοποιημένης από το δικαστήριο, βάσει της οποίας τα μέρη θα προσανατολίζονται στην προσπάθεια διαμεσολάβησης για τη διαφορά τους.

Το σύστημα των υποχρεωτικών διαμεσολαβητικών σχημάτων έχει υιοθετηθεί σε πολλά γειτονικά της Γαλλίας

κράτη και συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της ενημέρωσης του κοινού και της απόκτησης πρακτικής εμπειρίας στο θεσμό αυτό. Εντούτοις, δεν υπάρχουν ακόμα σχέδια για να εισαχθούν παρόμοιες διαδικασίες στη Γαλλία.

Μπορεί, λοιπόν, η εφαρμογή της εναλλακτικής δικαιοσύνης να μη θρίσκει στην πράξη σε πολύ υψηλά επίπεδα στη Γαλλία – όπως π.χ. στην Αγγλία – αλλά τόσο οι θεωρητικοί όσο και οι εφαρμοστές του δικαίου την αντιμετωπίζουν θετικά και γι' αυτό είναι βέβαιο, ότι θα αναπτυχθεί περαιτέρω όσο διευρύνεται ο κύκλος όσων γνωρίζουν περί του θεσμού, που είναι και οι τελικώς επωφελούμενοι, δηλ. οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες.

Χαρακτηριστική η ρήση του Guy Gavinet, προέδρου του Ακυρωτικού, για τη σύγχρονη αντίληψη της δικαιοσύνης: *“Alors émerge une conception moderne de la Justice, une Justice qui observe, qui facilite la négociation, qui prend en compte l'exécution, qui ménage les relations futures entre les parties, qui préserve le tissu social”*.

στ) Παράρτημα του Γαλλικού ΚΠολΔ

Το διάταγμα (décret) 96/652 της 22 Ιουλίου 1996 εισήγαγε το νέο τίτλο 6 δις (Titre VI bis) με τα άρθρα 131-1 ως 131-15 στο Γαλλικό Νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Nouveau Code de Procédure Civile).

Άρθρο 131-1

Ο δικαστής, που επιλαμβάνεται μιας διαφοράς, μπορεί, με τη σύμφωνη γνώμη των μερών, να υποδεικνύει ένα τρίτο πρόσωπο προκειμένου το τελευταίο να ακούσει τα μέρη και να τα βοηθήσει να βρουν λύση στη διαφορά που τους χωρίζει.

Τη δυνατότητα αυτή έχει επίσης ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων.

Άρθρο 131-2

Η διαμεσολάβηση αφορά όλη τη διαφορά ή μέρος της. Σε καμιά περίπτωση ο δικαστής δεν παραιτείται [των δικαιωμάτων του], καθώς μπορεί ανά πάσα στιγμή να λάβει όποια άλλα μέτρα κρίνει αναγκαία.

Άρθρο 131-3

Η αρχική διάρκεια της διαμεσολάβησης δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις μήνες.

Η εντολή του δικαστή μπορεί να ανανεωθεί μια φορά, για την ίδια διάρκεια, εφόσον το ζητήσει ο διαμεσολαβητής.

Άρθρο 131-4

Η διαμεσολάβηση μπορεί να ανατεθεί σε ένα φυσικό πρόσωπο ή σε μια ένωση.

Αν ο καθοριζόμενος διαμεσολαβητής είναι μια ένωση, ο νομικός της εκπρόσωπος υποβάλλει στην έγκριση του δικαστή το όνομα ή τα ονόματα των φυσικών προσώπων, τα οποία δεσμεύονται για την εκτέλεση του έργου στο όνομα και για λογαριασμό του νομικού προσώπου.

Άρθρο 131-5

Το φυσικό πρόσωπο, που αναλαμβάνει την εκτέλεση

του μέτρου της διαμεσολάβησης, πρέπει να διασφαλίζει τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Να μην έχει καταδικαστεί, να μην έχει τεθεί σε ανικανότητα και να έχει λευκό ποινικό μητρώο.
2. Να μην έχει διαπράξει πράξεις αντίθετες στην τιμή ή τα χρηστά ήθη, που να έχουν οδηγήσει σε πειθαρχική ή διοικητική του ποινή αποπομπής ή ανάκλησης της συναίνεσης [των μερών] ή της εξουσιοδότησης [του δικαστή].
3. Να έχει αποκτήσει, χάρη σε πρακτική άσκηση, τα απαραίτητα προσόντα, που απαιτούνται από τη φύση των διαφορών.
4. Να αποδεικνύει κατά περίπτωση εκπαίδευση ή εμπειρία προσαρμοσμένη στην πρακτική της διαμεσολάβησης.
5. Να παρουσιάζει τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας που είναι απαραίτητες για τη διαμεσολάβηση.

Άρθρο 131-6

Η απόφαση που παραγγέλλει τη διαμεσολάβηση αναφέρει τη συμφωνία των μερών, ορίζει το διαμεσολαβητή και την αρχική διάρκεια της αποστολής του, καθώς και την ημερομηνία επαναφοράς της υπόθεσης στο ακροατήριο.

Προσδιορίζει, επίσης, το ποσό της προκαταβολής, που αντιστοιχεί στην αμοιβή του διαμεσολαβητή, σε τέτοιο ύψος που να προσεγγίζει κατά το δυνατόν την προβλεπόμενη αμοιβή, και ορίζει ποιο μέρος φέρει το βάρος της καταβολής σε περίπτωση παρέλευσης της προθεσμίας.

Αν έχουν οριστεί περισσότερα μέρη, η απόφαση προσδιορίζει σε τι ποσοστό κάθε μέρος οφείλει να την καταβάλει.

Η απόφαση, αν δεν καταβληθεί το ορισμένο ποσό, είναι ανίσχυρη και η δίκη συνεχίζεται.

Άρθρο 131-7

Με την ανακοίνωση της απόφασης που ορίζει το πρόσωπο του διαμεσολαβητή, ο γραμματέας ειδοποιεί τα μέρη και το διαμεσολαβητή.

Ο διαμεσολαβητής ειδοποιεί χωρίς καθυστέρηση το δικαστή για την αποδοχή του και μόλις ειδοποιηθεί για το διορισμό του από το γραμματέα, οφείλει να καλέσει τα μέρη.

Άρθρο 131-8

Ο διαμεσολαβητής δεν διαθέτει ανακριτικές εξουσίες. Ωστόσο, μπορεί με τη συμφωνία των μερών και για τις ανάγκες της διαμεσολάβησης, να ακούει τους τρίτους, που συγκατατίθενται σε αυτό.

Ο διαμεσολαβητής δεν μπορεί, στη διάρκεια της ίδιας διαδικασίας, να διενεργεί μέτρα προανάκρισης.

Άρθρο 131-9

Το φυσικό πρόσωπο που διεξάγει τη διαμεσολάβηση ενημερώνει τον δικαστή για τις δυσκολίες που συναντά κατά την εκτέλεση της αποστολής του.

Άρθρο 131-10

Ο δικαστής μπορεί να θέσει τέλος, ανά πάσα στιγμή, στη διαμεσολάβηση κατόπιν αίτησης ενός από τα μέρη ή με πρωτοβουλία του διαμεσολαβητή.

Ο δικαστής μπορεί επίσης να θέσει τέλος στη διαμεσο-

λάβηση, εφόσον διαπιστώνει ότι η συμφωνία είναι αδύνατη.

Σε κάθε περίπτωση, η υπόθεση πρέπει να ανακοινώνεται προηγουμένως στο ακροατήριο στο οποίο τα μέρη έχουν κληθεί με συστατική επιστολή επιμελεία του γραμματέα.

Αν θέσει ο δικαστής τέλος στη διαμεσολάβηση, η συζήτηση συνεχίζεται στο ακροατήριο. Ο διαμεσολαβητής ενημερώνεται για την απόφαση.

Άρθρα 131-11

Όταν λήξει η αποστολή του, ο διαμεσολαβητής ενημερώνει γραπτώς το δικαστή αν τα μέρη έχουν ή όχι επιτύχει να ανεύρουν λύση στη διαμάχη που τους χωρίζει.

Την καθορισμένη μέρα, η υπόθεση επανέρχεται ενώπιον του δικαστή.

Άρθρα 131-12

Ο δικαστής, κατόπιν αίτησης των μερών, επικυρώνει τη συμφωνία που του υποβάλλουν.

Η επικύρωση υπόκειται στις διατάξεις περί εκούσιας δικαιοδοσίας.

Άρθρο 131-13

Με τη λήξη της αποστολής του, ο δικαστής προσδιορίζει επακριβώς την αμοιβή του διαμεσολαβητή.

Η χρέωση των εξόδων της διαμεσολάβησης μοιράζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 95/125 της 8 Φεβρουαρίου 1995 σχετικά με την οργάνωση των δικαστηρίων και την πολιτική, ποινική και διοικητική διαδικασία.

Ο δικαστής επιτρέπει στο διαμεσολαβητή να λάβει το ποσό που έχει κατατεθεί στο γραμματέα.

Διατάζει, αν χρειάζεται, την καταβολή συμπληρωματικών ποσών, καθορίζοντας ποιο πρόσωπο είναι υπόχρεο, ή την επιστροφή των ποσών που κατατέθηκαν κατά το υπερβάλλον.

Εκτελεστός τίτλος εκδίδεται για την απαίτηση του διαμεσολαβητή, αν το ζητήσει.

Άρθρα 131-14

Οι διαπιστώσεις του διαμεσολαβητή και οι δηλώσεις που συλλέγει δεν αναπαράγονται ούτε αναφέρονται στο πλαίσιο της διαφοράς χωρίς τη συμφωνία των μερών. Η χρήση τους δεν επιτρέπεται ούτε και σε άλλη δίκη.

Άρθρα 131-15

Η απόφαση, που διατάζει ή ανανεώνει ή θέτει τέλος στη διαμεσολάβηση δεν υπόκειται σε έφεση.

ζ) Βιβλιογραφία

Ν.Κανελλόπουλος, «Εφαρμοσμένες λύσεις επιτάχυνσης της απονομής δικαιοσύνης στη Γαλλία – Ο θεσμός της συμφιλίωσης και της διαμεσολάβησης», σε: Συνήγορος τ. 47/2004, σ. 72.

Jayne Singer, *The EU Mediation Atlas: Practice and Regulation*, LexisNexis 2004

Ι.Χαμηλοθώρης, *Εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών*, Εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα 2000

European Judicial Network:

http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_el.htm

Για το Nouveau Code de Procédure Civile,

βλ. www.legifrance.gouv.fr

GEMME – Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation, Bulletin d'Information de la Cour de Cassation – La Médiation [numéro hors-série]

www.courdecassation.fr/_bicc/HS/2006/mediation_bors_serie.htm

B. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

Το Βέλγιο, ενώ μέχρι πρόσφατα η διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές διαφορές βρισκόταν σε εμβρυακό στάδιο, κινήθηκε βάσει ενός φιλόδοξου πιλοτικού προγράμματος θεσπίζοντας ένα πλήρες και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο με το νόμο της 21 Φεβρουαρίου 2005 (δημοσιεύτηκε την 22.03.2005) σχετικά με την τροποποίηση του Δικαστικού Κώδικα (Code Judiciaire), στον οποίο προστέθηκε Έβδομο Κεφάλαιο περί διαμεσολαβήσεως. Προσδόθηκε έτσι στη νέα αυτή διαδικασία νομιμότητα αντίστοιχη με αυτή της διαγνωστικής δίκης και της διαιτησίας.

Η διαμεσολάβηση χρησιμοποιείται ήδη στο Βέλγιο για την επίλυση οικογενειακών διαφορών με βάση νόμο της 19 Φεβρουαρίου 2001.

α) Ορισμός διαμεσολάβησης

Ο νόμος δεν περιέχει ορισμό της διαμεσολάβησης. Όμως τέτοιος ορισμός υφίσταται σε εγκύκλιο, την οποία εξέδωσε η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δικαιοσύνης, στην οποία παρουσιάζεται και αναλύεται η πρακτική της διαμεσολάβησης.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο αυτή, η διαμεσολάβηση εμφανίζεται ως μια ειρηνική, απλή, γρήγορη και συχνά αποτελεσματική μέθοδος επίλυσης διαφορών με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Δεν είναι υποχρεωτική
- Διεξάγεται από ένα κατάλληλο και ικανό πρόσωπο
- Διέπεται από απόλυτη εμπιστευτικότητα.

Αντικείμενο διαμεσολάβησης μπορεί να αποτελέσει οποιαδήποτε διαφορά δυνάμενη να αποτελέσει και αντικείμενο συναλλαγής.

Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν επίσης την δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασία διαμεσολάβησης, εφόσον προβλέπεται από τη νομοθεσία που τα διέπει.

Υπάρχουν οι εξής τύποι διαμεσολάβησης:

1. Η δικαστική διαμεσολάβηση (judiciaire), η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο οποιασδήποτε δικαστικής διαδικασίας (πλην της διαδικασίας ενώπιον του Ανωτάτου Ακυρωτικού). Απαιτείται η συμφωνία και των δυο μερών, είτε η διαμεσολάβηση έχει προταθεί από τον δικαστή, είτε από ένα των μερών, και έχει σαν αποτέλεσμα την αναστολή της δικαστικής διαδικασίας. Τα μέρη επιλέγουν ένα διαμεσολαβητή εγκεκριμένο από την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Διαμεσολάβησης (Commission Fédérale de Médiation). Κατόπιν, με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή, καθορίζουν τις λεπτομέρειες της διαδικασίας, τη διάρκεια και το κόστος της διαμεσολάβησης.

2. Η εκούσια διαμεσολάβηση (volontaire), η οποία λαμβάνει χώρα εκτός της δικαστικής διαδικασίας. Οποιοδήποτε μέρος μπορεί να προτείνει τη διεξαγωγή διαμεσολάβησης, ανεξάρτητα από την ύπαρξη δικαστικής ή διαιτητικής διαδικασίας – ενδεχόμενα πριν, στη διάρκεια ή μετά τη διεξαγωγή μιας δίκης. Τα μέρη ορίζουν ένα διαμεσολαβητή από κοινού από τον κατάλογο διαπιστευμένων διαμεσολαβητών της Ομοσπονδιακής Επιτροπής Διαμεσολάβησης.

3. Η ελεύθερη διαμεσολάβηση (libre), η οποία δεν ρυθμίζεται από το νόμο και αντιστοιχεί σε αυτή που υπήρχε και πριν τη θέσπιση του νόμου. Ο διαμεσολαβητής επιλέγεται ελεύθερα από τα μέρη και δε δεσμεύεται από όσα ορίζει ο νόμος.

Η διαφορά της διαμεσολάβησης από τη συνδιαλλαγή έγκειται στο ότι η τελευταία είναι μια διαδικασία που κατευθύνεται από το δικαστή. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι, ότι, εφόσον δε στεφθεί με επιτυχία, η υπόθεση παραμένει στο δικαστή – συμφιλιωτή, ο οποίος και εκφέρει κρίση.

β) Νομοθετικό πλαίσιο διαμεσολάβησης

Τον Ιανουάριο του 2003, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δικαιοσύνης άρχισε ένα διετές πιλοτικό πρόγραμμα δικαστικής διαμεσολάβησης στην Antwerp, τη δεύτερη σε μέγεθος πόλη του Βελγίου.

Τα δικαστήρια της πόλης προσέφεραν στα μέρη τη δυνατότητα να υποβάλουν τη διαφορά τους σε ένα δικαστή – διαμεσολαβητή, με σκοπό να καταλήξουν σε συμβιβαστική συμφωνία. Με την κατάθεση της αγωγής, η γραμματεία του δικαστηρίου παρέδιδε στα μέρη επιστολή και ενημερωτικό φυλλάδιο με πληροφορίες για το πρόγραμμα διαμεσολάβησης. Τα μέρη προσέρχονταν εθελοντικά και τις υπηρεσίες διαμεσολαβητή παρείχε δικαστής από ένα σώμα ειδικά εκπαιδευμένων δικαστών-διαμεσολαβητών.

Το πρόγραμμα βασίστηκε κυρίως στο καναδικό μοντέλο, που είχε χρησιμοποιηθεί στο Εφετείο του Κεμπέκ.

Τα αποτελέσματα του καναδικού προγράμματος, που δημοσιοποιήθηκαν το 1998, αξιοποιήθηκαν από το Ίδρυμα του Βασιλιά Baudoïn (ο προηγούμενος Βέλγος βασιλιάς), το οποίο και χρηματοδότησε την αποστολή στο Καναδά το 2002 δέκα πέντε δικαστών, προκειμένου να εκπαιδευτούν από Καναδούς εκπαιδευτές για τους σκοπούς του προγράμματος.

Πέραν του επίσημου πιλοτικού προγράμματος, ορισμένα άλλα δικαστήρια (σε Anvers – Αμβέρσα, Mons και Βρυξέλλες) εφάρμοσαν επίσης διαδικασίες διαμεσολάβησης για όσους το επιθυμούσαν.

Και η ίδια η Κυβέρνηση, αν και δε δεσμεύτηκε ότι θα επιδιώκει να λύνει τις διαφορές της με διαμεσολάβηση ή άλλες εναλλακτικές μεθόδους, χρησιμοποίησε τη διαμεσολάβηση σε γνωστή υπόθεση σχετική με αίτημα χορήγησης πολιτικού ασύλου.

Το Βελγικό Κοινοβούλιο με την υποστήριξη του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ετοίμασε ένα σχέδιο νόμου για τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το οποίο και ψηφίστηκε το Φεβρουάριο 2005.

Ο νέος νόμος ορίζει, ότι για το συντονισμό της διαμεσολάβησης στο Βέλγιο, δημιουργείται η **Γενική Επιτροπή Διαμεσολάβησης**, που αποτελείται από 6 εξειδικευμένα στον τομέα αυτό πρόσωπα (2 συμβολαιογράφοι, 2 δικηγόροι και 2 ακόμα μέλη) με θητεία 4 ετών, με σκοπό:

- Να εγκρίνουν τους εκπαιδευτικούς φορείς και τα προγράμματα εκπαίδευσης που παρέχονται.
- Να καθορίζουν τα κριτήρια διαπίστευσης των διαμεσολαβητών ανάλογα με τον τύπο διαμεσολάβησης.
- Να διαπιστεύουν τους διαμεσολαβητές και να καθορίζουν τη διαδικασία ανάκλησης της διαπίστευσης.
- Να αποσύρουν, προσωρινά ή μόνιμα, τη διαπίστευση από διαμεσολαβητές που δεν πληρούν πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις.
- Να οργανώσουν και να διανείμουν λίστα με τους διαμεσολαβητές στα δικαστήρια της χώρας.
- Να καθιερώσουν ένα κώδικα καλής συμπεριφοράς και να ορίσουν τις κυρώσεις από ενδεχόμενες παραβάσεις του.

Παράλληλα, ιδρύθηκαν τρεις Ειδικές Επιτροπές, με γνωμοδοτικό ρόλο:

1. Την Ειδική Επιτροπή για την οικογενειακή διαμεσολάβηση
2. Την Ειδική Επιτροπή για τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
3. Την Ειδική Επιτροπή για διαμεσολάβηση σε κοινωνικές διαφορές

Στο Βέλγιο έχει καθιερωθεί η νομική βοήθεια όσων πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου, ώστε να τους καλύπτουν τα έξοδα της δικαστικής διαμεσολάβησης.

Ο νομοθέτης προβλέπει, ότι ο δικαστής ή ο διαιτητής δικαιούνται να αναβάλλουν την εξέταση της υπόθεσης, αν τα μέρη δεν έχουν προηγουμένως επιχειρήσει να επιλύσουν τη διαφορά με διαμεσολάβηση, παρότι είχαν δεσμευτεί με σχετική ρήτρα (άρθρο 1725 Δικαστικού Κώδικα).

Η πρόταση διαμεσολάβησης, που γίνεται οποτεδήποτε με συστημένη επιστολή και έχει ως περιεχόμενο διεκδίκηση δικαιώματος, έχει τις ίδιες συνέπειες με την όχληση (1730, παράγρ. 2). Παράλληλα, αναστέλλει την παραγραφή για ένα μήνα από την αποστολή της συστημένης επιστολής (1730, παράγρ. 3) ώστε να προστατεύεται ο «αντίδικος» από μία τυχόν παρακωλυτική και κακόπιστη προσπάθεια διαμεσολάβησης.

Η διαδικασία εξελίσσεται σε 5 στάδια:

1. Η πρώτη συνάντηση

Ο διαμεσολαβητής ενημερώνει τα μέρη για τους κανόνες διεξαγωγής της διαμεσολάβησης και τους δίνει προς υπογραφή το πρωτόκολλο της διαμεσολάβησης που τους περιέχει σε συνοπτική μορφή.

2. Η συλλογή των πληροφοριών

Αφού υπογράψουν το πρωτόκολλο, τα μέρη εκθέτουν τη θέση και τις απόψεις του επί της διαφοράς. Ο διαμεσολαβητής ενημερώνεται για τη διαφορά, διευκρινίζει τις διατυπωθείσες απόψεις, ανακεφαλαιώνει τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας και, ανάλογα με την ικανότητα και την εμπειρία του, προσπαθεί να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης για να καταστήσει δυνατή τη διαπραγμάτευση. Ο διαμεσολαβητής μπορεί, εφόσον συμφωνούν τα μέρη, να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες ενός ειδικού εμπειρογνώμονος

στον τομέα που αφορά η διαφορά.

3. Διαπραγματεύσεις και εξέταση των δυνατών επιλογών

Αφού τα μέρη θίξουν τα ζητήματα που τους απασχολούν, με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή αναζητούν πιθανές λύσεις της διαφοράς του.

4. Σύνταξη του σχεδίου συμφωνίας

Έχοντας επιβεβαιώσει τις νομικές, φορολογικές, οικονομικές και προσωπικές συνέπειες των αντίστοιχων αποφάσεών τους, ο διαμεσολαβητής με τη συνεργασία των δικηγόρων των μερών συντάσσει ένα σχέδιο συμφωνίας.

5. Υπογραφή της συμφωνίας

Η συμφωνία, στην οποία καταλήγουν τα μέρη με τη βοήθεια του διαμεσολαβητή, αποτυπώνεται σε γραπτό κείμενο, το οποίο υπογράφεται από τα μέρη ('πρωτόκολλο διαμεσολάβησης'). Η υπογραφή του πρωτοκόλλου συνεπάγεται την αναστολή της παραγραφής κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης (άρθρο 1731, παράγρ. 3).

Οι υποχρεώσεις, που αναλαμβάνονται με τη συμφωνία της διαμεσολάβησης, πρέπει να τηρούνται.

Τα μέρη μπορούν να περιοριστούν στη συμφωνία αυτή ή να ενισχύσουν τα αποτελέσματά της με την περιαφή εκτελεστηρίου τύπου. Τα στοιχεία που προέκυψαν κατά τη διαμεσολάβηση απαγορεύεται να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε δικαστική, διοικητική ή διαιτητική διαδικασία και δεν γίνονται δεκτά ως αποδείξεις

Το πλεονέκτημα των δυο μορφών διαμεσολάβησης, που προβλέπει ο νόμος, είναι ότι αν ένα τουλάχιστον από τα μέρη το επιθυμεί, η συμφωνία της διαμεσολάβησης μπορεί να επικυρωθεί από δικαστή (homologation). Για τη δυνατότητα αυτή, απαραίτητη προϋπόθεση είναι τα μέρη να έχουν επιλέξει διαμεσολαβητή εγκεκριμένο από την Ομοσπονδιακή Επιτροπή.

Η συμφωνία αποκτά την ισχύ δικαστικής αποφάσεως, οπότε αν ένα από τα μέρη δεν τηρήσει τα συμφωνηθέντα, το άλλο μέρος μπορεί να εκτελέσει άμεσα τη συμφωνία, με τη βοήθεια δικαστικού επιμελητή και άρα χωρίς να εμπλακεί σε νέα δικαστική διαδικασία.

Τα έγγραφα και οι ανακοινώσεις, που γίνονται στη διάρκεια μιας διαδικασίας διαμεσολάβησης και για τις ανάγκες της, είναι εμπιστευτικά. Τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασία δικαστική, διαιτητική ή διοικητική ούτε να χρησιμοποιηθούν ως απόδειξη ή εξωδικαστική ομολογία. Η υποχρέωση μυστικότητας (που επιβάλλει ο νόμος αλλά και αναλαμβάνεται ως δέσμευση από τα μέρη με την υπογραφή του πρωτοκόλλου συμφωνίας) μπορεί να αρθεί μόνο με τη συναίνεση των μερών.

Σε περίπτωση παραβίασης αυτής της υποχρέωσης από το ένα μέρος, ο δικαστής ή ο διαιτητής κρίνει τελικά και επί της αποζημίωσης. Όσα δε έγγραφα ανακοινωθούν αντίθετα με την παραπάνω υποχρέωση τίθενται αυτομάτως εκτός συζήτησης.

Πέρα από τις προβλέψεις του νόμου, και τα ίδια τα κέντρα έχουν προβλέψει δικούς τους κώδικες δεοντολογίας.

γ) Παροχή διαμεσολαβητικών υπηρεσιών

Υπάρχουν αρκετοί ιδιωτικοί οργανισμοί διαμεσολάβησης στη Φλάνδρα, τη Βαλλονία και τις Βρυξέλλες, που εργάζονται για να φέρουν σε επαφή το κοινό με τα πλεο-

νεκτήματα της διαμεσολάβησης και επίσης να παράσχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης. Στηρίζονται συνήθως από τους τοπικούς εμπορικούς και δικηγορικούς συλλόγους.

1. Centre Belge d'Arbitration et de Médiation – CEPANI (Het Centrum voor Arbitrage en Mediatie) www.cepani.be

Ο CEPANI είναι ένας ανεξάρτητος εθνικός οργανισμός με ηλικία 30 χρόνων, που καλύπτει όλες τις βιομηχανίες, και αποτελείται από διευθυντές επιχειρήσεων, νομικούς συμβούλους, δικηγόρους και πανεπιστημιακούς καθηγητές. Αρχικά παρείχε διαιτητικές υπηρεσίες αλλά πρόσφατα επεκτάθηκε και στη διαμεσολάβηση για αστικές και εμπορικές διαφορές. Ο ίδιος ο οργανισμός δεν ενεργεί ως διαμεσολαβητής ούτε είναι αυτός που εγκρίνει τους διαμεσολαβητές, αλλά προσπαθεί να προτείνει τα πλέον κατάλληλα πρόσωπα ως διαμεσολαβητές ανάλογα με την ιδιομορφία κάθε περίπτωσης.

2. Brussels Mediation Mediation Centre (BBMC) www.bbmcmediation.be

Πρόκειται για το κυριότερο κέντρο διαμεσολάβησης για εμπορικές υποθέσεις, που συστήθηκε το 1998 από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Βρυξελλών και το Δικηγορικό Σύλλογο Βρυξελλών.

Αναλαμβάνει την κατάλληλη εκπαίδευση και διαθέτει κατάλογο αναγνωρισμένων διαμεσολαβητών, από τον οποίο τα μέρη μπορούν να επιλέξουν διαμεσολαβητή για την επίλυση της διαφοράς τους.

3. Antwerp Chamber of Mediation and Arbitration – AKABA (Antwerpse Kamer voor Bemiddeling en Arbitrag –KVKAW) <http://www.kknaw.be/index.asp?lang=en>

Το Κέντρο Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας δημιουργήθηκε από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Antwerp και το Δικηγορικό της Σύλλογο.

Προσφέρει υπηρεσίες διαιτησίας, συνδιαλλαγής και διαμεσολάβησης για εμπορικές διαφορές και προετοιμάζει κατάλογο διαμεσολαβητών, από τον οποίο τα μέρη μπορούν να επιλέξουν διαμεσολαβητή για την επίλυση της εμπορικής διαφοράς τους. Διαμεσολαβητές είναι μόνο δικηγόροι, που έχουν εκπαιδευτεί με πρόγραμμα τουλάχιστον 50 ωρών, αναγνωρισμένο από το Κέντρο.

4. Legibel www.legibel.be

Το Legibel δημιουργήθηκε το 1991 από 4 μεγάλες ασφαλιστικές εταιρείες και εξειδικεύεται στην επίλυση ασφαλιστικών διαφορών με ποσοστό επιτυχίας 80%.

Η διαμεσολάβηση παρέχεται στο πλαίσιο αυτό ως μέρος της διαδικασίας επίλυσης των διαφορών.

δ) Οι διαμεσολαβητές

Τα κριτήρια, που λαμβάνει υπόψη της η Γενική Επιτροπή για να εγκρίνει τους διαμεσολαβητές (διαπίστευση), είναι:

- Ο διαμεσολαβητής να διαθέτει τα απαραίτητα σε σχέση με τη φύση της διαφοράς επαγγελματικά προσόντα και εμπειρία.
- Σχετική εκπαίδευση ή εμπειρία από διαμεσολάβηση (τυπικό το παράδειγμα εκπαίδευσης του Brussels Business Mediation Centre).
- Εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας
- Να μην έχει καταδικαστεί για κάποιο έγκλημα, που έχει καταγραφεί στο ποινικό μητρώο ή είναι ασύμβα-

το με την ιδιότητα του διαμεσολαβητή.

- Να μην έχει υποβληθεί σε πειθαρχικό ή διοικητικό πρόστιμο ασύμβατο με την άσκηση της διαμεσολάβησης, ούτε να έχει ανακληθεί παλαιότερα η διαπίστευσή του.

Οι διαμεσολαβητές διακρίνονται ανάλογα με τη ειδική επιτροπή στην οποία υπάγονται:

1. Διαμεσολαβητές για οικογενειακές υποθέσεις:

Ασχολούνται με διαφορές διαζυγίου, κληρονομιάς κλπ.

2. Διαμεσολαβητές για κοινωνικές υποθέσεις:

Αποκαθιστούν την ισότητα μεταξύ των μερών, που έχει διαταραχθεί από την κατάχρηση της ιεραρχίας, και επιλύουν συγκεκριμένα προβλήματα σχετικά με την απόλυση ενός εργαζομένου.

3. Διαμεσολαβητές για αστικές και εμπορικές υποθέσεις:

Επιλαμβάνονται διαφορών με ένα πελάτη ή προμηθευτή, διαφωνιών μεταξύ μετόχων, διαφορών ως προς την κατοικία ή ακόμα και για την πληρωμή ενός τιμολογίου ή μιας αμοιβής.

Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί είτε να συμβουλευτεί την ειδική ιστοσελίδα της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Δικαιοσύνης [www.mediation-justice.be] και να αναζητήσει τον κατάλληλο διαμεσολαβητή για την υπόθεσή του από βάση δεδομένων, είτε να καλέσει με αστική χρέωση από όλο το Βέλγιο το ειδικό νούμερο της υπηρεσίας.

ε) Συμπεράσματα

Το Βέλγιο κινήθηκε βάσει προκαθορισμένου σχεδίου ως εξής:

Κατ'αρχήν μελέτησε τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής στο δικαστήριο της Antwerp και αξιολόγησε την εμπειρία του και τη συνεργασία με τις καναδικές αρχές, ώστε να διαμορφώσει ένα νόμο, που να προσιδιάζει και να ικανοποιεί τις ανάγκες του βελγικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

Πλέον το Βέλγιο διαθέτει την αναγκαία και επαρκή βάση για την ανάπτυξη της διαμεσολάβησης.

Διαθέτοντας το νομικό αυτό εργαλείο εναπόκειται, αφενός στις διοικητικές υπηρεσίες και τα δικαστήρια και αφετέρου στα κέντρα διαμεσολάβησης να προωθήσουν το νέο θεσμό. Και η ενημερωτική εγκύκλιος της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Δικαιοσύνης, όσο και η σχετική ιστοσελίδα κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση και είναι βέβαιο, ότι δημιουργείται ένα νέο ρεύμα, που σταδιακά θα οδηγήσει στη συνειδητοποίηση του κοινού, που θα αρχίσει να επιλέγει το νέο τρόπο εναλλακτικής επίλυσης διαφορών.

στ) Βιβλιογραφία

- **Jayne Singer**, The EU Mediation Atlas: Practice and Regulation, LexisNexis 2004
- European Judicial Network: HYPERLINK http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_el.htm
- La Médiation – une alternative au tribunal : www.mediation-justice.be
- Service Public Fédéral de Justice en Belgique: www.just.fgov.be
- **Florence Van de Putte & Patrick Van Leynseele**, Une nouvelle loi sur la médiation, www.droitbelge.be/news_detail.asp?id=223